

Demokrati og folkestyre

Innlegg på konferansen «Ny
kommunereform» 22.01.2014

Audun Offerdal

Kommunen er ein demokratisk politisk institusjon

Demokratimodellar

- Direkte demokrati
- Representativt demokrati

Deltaking viktig

- I direkte demokrati fordi det er energien som driv styresettet
- I eit representativt demokrati fordi representantane skal veljast gjennom ein valkamp

Deltaking i store og små kommunar

- *Valinnretta deltaking:*
 - *Små kommunar mest*
 - Valdeltaking
 - Listeretting
 - Hatt kommunale verv
 - Partimedlemskap
 - Valkampen meir lokal
 - Politikken speglar meir det folk meiner
 - Representantar i store kommunar mister kontakten_med innbyggjarane

Deltaking i store og små kommunar

- Deltaking mellom vala
 - Meir i små enn i store kommunar:
 - Påvirkning av saker
 - Kontakt med politikarar og administrasjon
 - Kjenner lokalpolitikarar
 - Interesse for lokalpolitikk
 - Likt eller meir i store enn i små:
 - Protestmøter, demonstrasjonar, aksjonar

Dess mindre kommunen er, dess meir
deltek innbyggjarane i politikken på
kommunenivå

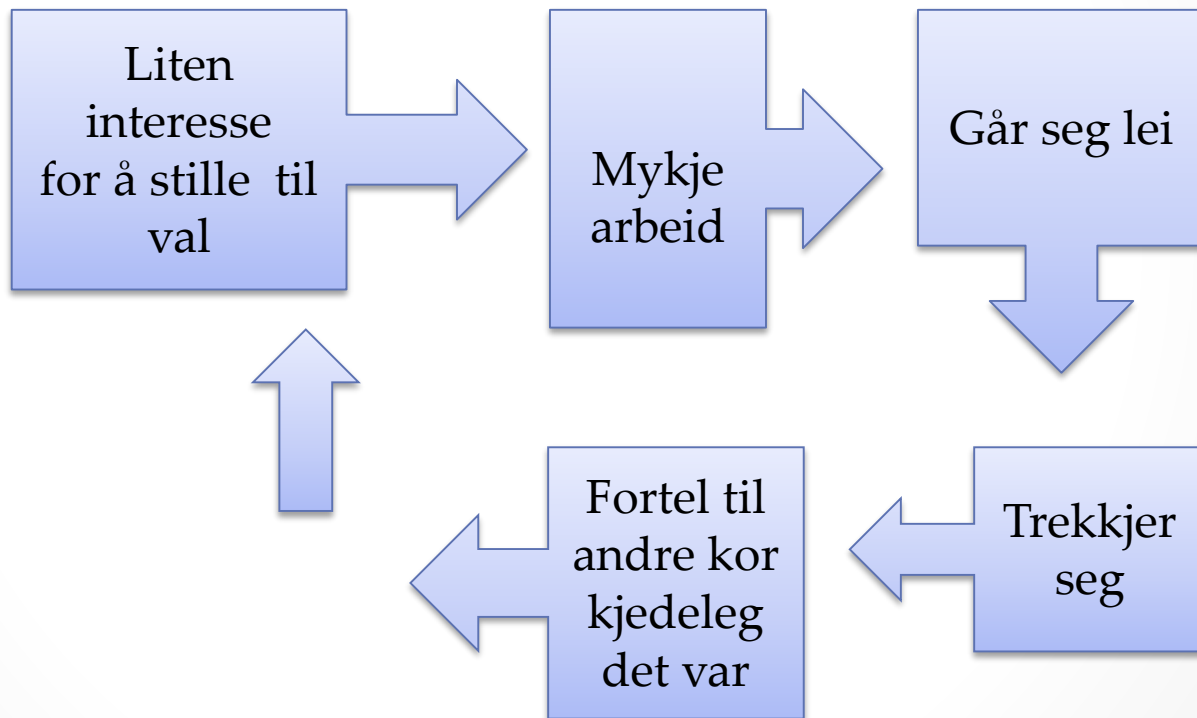
Haldning til kommunen

- Stor *generell tillit* til kommunen blant veljarane og rikspolitikarar
- Stor *spesifikk tillit* til kommunen blant veljarane, men mindre blant rikspolitikarane
- I alle kommunar er *veljarane nøgde* med tenestene. Noko meir i små kommunar
- Motstanden mot kommunesamanslåing har minka over tid.

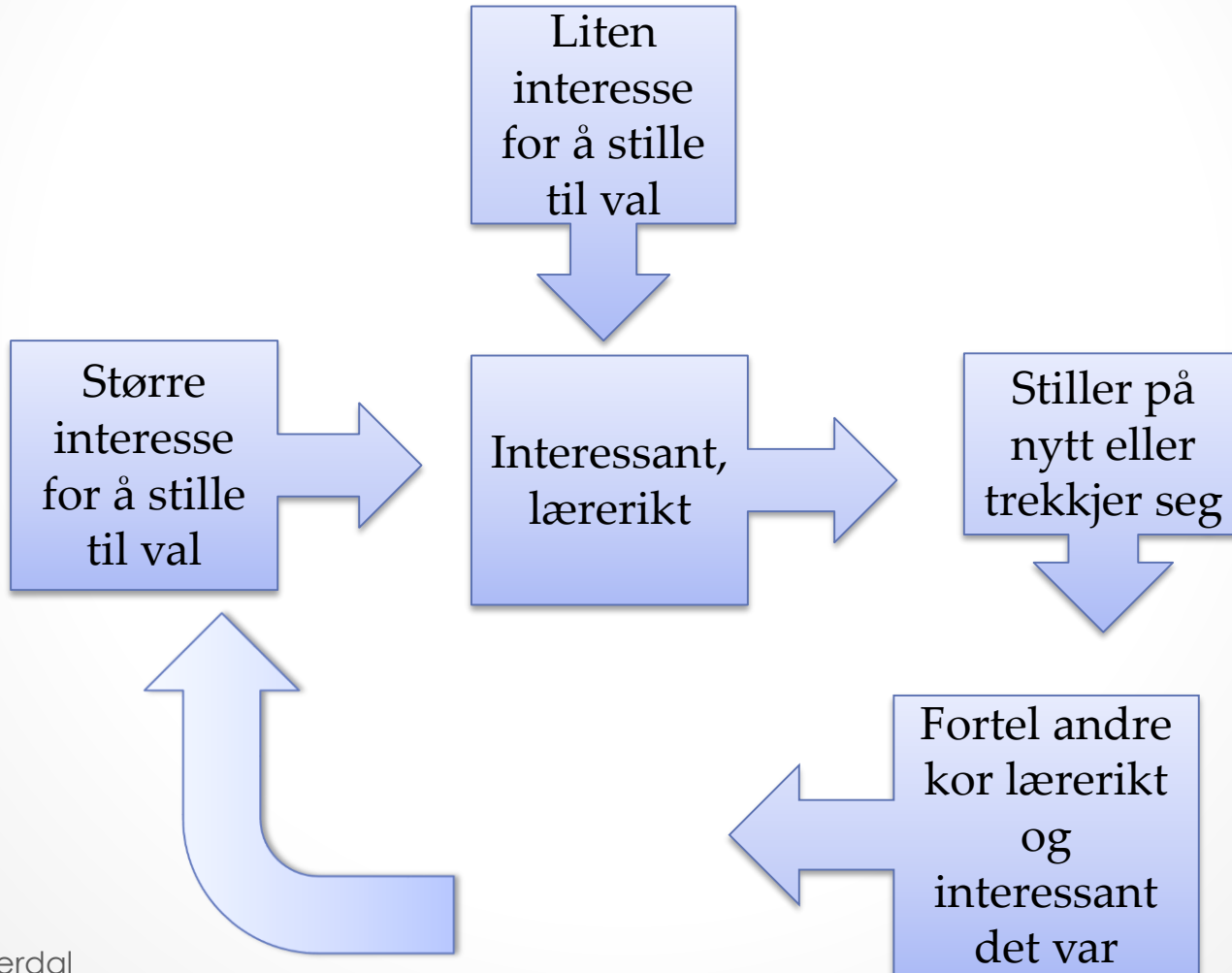
Partias rolle

- Partia dominerer kommunestyra
- Partiorganisasjonen står sterkare i store enn i små kommunar
- Kommunestyrerepresentantane er meir partiløje i store enn i små kommunar

Vond sirkel

God sirkel

Prosent som trekkjer seg. N=100% i ()

	<i>Kommunestørrelse</i>				<i>Total</i>
	<i>- 5000</i>	<i>5-9999</i>	<i>10-19999</i>	<i>20000+</i>	
Total	53 (243)	50 (404)	44 (558)	36 (527)	44 (1743)
Tau c					0,132***
Alder:					
-40	54 (48)	41 (70)	26 (101)	18 (133)	30 (352)
40-59	48 (151)	44 (253)	38 (306)	32 (249)	40 (959)
60+	68 (44)	77 (81)	67 (151)	61 (145)	67 (421)
Tau c	0,081	0,224***	0,300***	0,340***	0,265***
Kjønn					
Kvinner	56 (84)	48 (153)	43 (222)	37 (198)	44 (657)
Menn	52 (159)	51 (251)	44 (558)	36 (329)	44 (1075)
Tau c	-0,040	0,031	,0,008	-0,007	0,004
Utdanning					
Grunn/vidare	51 (118)	53 (117)	46 (204)	35 (175)	46 (674)
Univ/høgsk	57 (124)	47 (227)	43 (353)	37 (352)	43 (1056)
Tau c	0,048	-0,059	-0,033	0,013	-0,027

Prosent som trekkjer seg etter politiske ambisjonar og

kommunestorleik $N=100\%$ I ()

	Kommunestorleik				
	-5000	5-9999	10-19999	20000	Total
Ingen ambisjonar	63 (168)	58 (288)	48 (378)	44 (348)	51 (1182)
Ambisjonar	33 (73)	28 (113)	33 (176)	24 (176)	29 (538)
Tau-c	-0,250***	-0,247***	-0,127***	-0,174***	-0,191***

Aktivering

	Kommunestorleik				Total
	Under 5000	5-9999	10000-19999	20000 + 7	
Ikkje aktiviserte	41.6%	41.1%	32.5%	28.2%	34.5%
Aktiviserte	24.8%	29.7%	33.5%	35.3%	31.9%
Passiviserte	11.8%	8.1%	10.8%	8.8%	9.7%
Framleis ambisiøse	21.8%	21.2%	23.2%	27.6%	23.9%
Total N=100%	238	397	547	521	1703

Konklusjon

- Den lokale offentlegheita fungerer ulikt i store og små kommunar
- Vanskelegare å vere politikar i små enn i store kommunar?
- Utvikling ved kommunesamanslåing
 - Profesjonalisering av politikarar
 - Færre politikarar som brukar meir tid på politikk
 - Avstanden mellom dei styrande og innbyggjarane blir større

Litteratur

- Bernt Aardal (red.): *Valgdeltakelse og lokaldemokrati*, Oslo 2002, Kommuneforlaget
- Johannes Bergh og Dag Arne Christensen (red.): *Et robust lokaldemokrati – lokalvalget i skyggen av 22.juli 2011*, Oslo 2013, Abstrakt forlag
- Jo Saglie (red.): *Det nære demokratiet – lokalvalg og lokal deltakelse*, Oslo 2009: Abstrakt forlag
- Harald Baldersheim og Lawrence E. Rose: *Hvordan fungerer lokaldemokratiet?* Institutt for statsvitenskap, Univ. i Oslo, KS 2011